

Verksamhetsberättelse 2019

Regional biblioteksverksamhet

Innehåll

1	Inledning.....	3
1.1	Vision: Livskraft för framtiden	3
1.2	Värdegrund	3
2	Förutsättningar	3
2.1	Nationella kulturpolitiska utgångspunkter	3
3	Uppdrag.....	4
4	Personal.....	4
5	Utvecklingsområden	4
5.1	Utvecklingsområden.....	5
5.1.1	Bibliotekssamverkan.....	5
5.1.2	Folkbibliotekens digitala utveckling.....	7
5.1.3	Folkbibliotekens kvalitetsarbete.....	8

1 Inledning

All verksamhet ska utgå ifrån regionens vision och värdegrund.

1.1 Vision: Livskraft för framtiden

"Vi växer hållbart och sätter hälsan främst. Vi skapar möjligheter och modiga lösningar. Vi ger förutsättningar för utveckling i en levande demokrati. Tillsammans bryter vi ny mark och förflyttar gränser. I det vardagliga och i det övergripande. I det som är nära och det som är långsiktigt. Vi är mitt i livet och samhället, och gör skillnad varje dag. Vi är livskraft för framtiden. Vi är Västmanland. "

1.2 Värdegrund

"Region Västmanland ska alltid utgå från att alla människor är lika värda och ska bemötas med respekt. Alla människor ska ges förutsättningar för god livskvalitet. En viktig faktor för livskvalitet är samverkan mellan alla involverade parter. Regionen ska hushålla med de gemensamma resurserna och fördela dessa efter behov."

2 Förutsättningar

Region Västmanland ska skapa förutsättningar för att invånarna i hela länet ska ges tillgång till ett rikt och varierat kulturutbud som präglas av mångfald, kvalitet och delaktighet.

Samverkan är grundläggande för att kulturlivet ska utvecklas i länet, detta sker mellan regionen, kommunerna, civilsamhället och kulturskapare.

Sedan 2012 har Västmanlands regionala kulturplan varit utgångspunkten för det kulturpolitiska arbetet i Västmanland.

2.1 Nationella kulturpolitiska utgångspunkter

Enligt riksdagsbeslut är inriktningen av kulturpolitiken¹:

"Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas

¹ Prop. 2009/10:3. Tid för kultur. Regeringens proposition

- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.”

3 Uppdrag

Uppdraget för Kulturutveckling är att genom samverkan och förankring med kommuner och andra aktörer bidra till utveckling av kulturpolitiskt prioriterade områden utifrån den regionala kulturplanen.

4 Personal

Inom regional biblioteksverksamhet finns fyra heltidstjänster 2019. En vikarie har arbetat som biblioteksassistent under semestrar. Sjukskrivning på delar av en tjänst i december 2018 - juni 2019. Ansvarsområdena är:

- Digital biblioteksutveckling, kvalitetsarbete, biblioteket som mötesplats, Amelie Sarlin 100 % föräldraledig feb-sep. Därefter 50%.
- Läsfrämjande med prioritet barn och unga, Cajsa Broström 100%.
- Bibliotekssamverkan med mål att skapa gemensamma system, riktlinjer för samarbete samt delade kompetenser, Karin Engström 100 %
- Litteraturen som konstform, projektanställd Helena Öberg Carlsson, från juni på 50% sedan från oktober på 75%.
- Digitalt först, projektanställd Melissa Molnstrand 100 % mellan april-september
- Biblioteksassistent, Christer Söderqvist 100 %
- Timanställd vikarie, biblioteksassistent, Aram Ismail

5 Utvecklingsområden

Den regionala biblioteksverksamheten stödjer folkbibliotekens verksamhetsutveckling och kvalitetsarbete för att skapa större likvärdighet mellan länets bibliotek. En stor del av den kvalitetshöjande metodutvecklingen sker i samverkan med andra regionala och nationella biblioteksverksamheter.

Sedan 2015 pågår ett samverkansprojekt, *Bibliotek i Västmanland*, mellan folkbiblioteken i alla kommunerna. Målet är att utveckla samverkan mellan kommunernas folkbiblioteksverksamhet i länet. Detta kopplar mot 11§ och 14§ i Bibliotekslagen. Syftet är att öka servicegraden och tillgängligheten till bibliotekstjänster i hela länet. Även sjukhusbiblioteket inom Region Västmanland ingår i delar av samarbetet.

Projektets målområden omfattar upphandling av RFID, biblioteksdatasystem och webbplats, gemensamt mediebestånd, lånekort, transporter, databaser, kompetensöverföring samt marknadsföring.

Den regionala biblioteksverksamheten är en viktig kunskapsnod för utvecklingen av folkbibliotekspersonalens digitala kompetens. För att uppfylla det behov av ökad digital kompetens som krävs av länets invånare samt för att skapa likvärdig biblioteksverksamhet är det viktigt att folkbibliotekspersonalen får möjligheter och resurser för en digital kunskapshöjning.

Den regionala biblioteksverksamheten har i uppdrag att strategiskt arbeta med att stärka den läs- och litteraturfrämjande verksamheten i länet. Språket är en grundläggande rättighet för alla människor och viktigt för att kunna kommunicera, informera sig, vara delaktig i samhället och ta del av litteratur och kultur.

5.1 Utvecklingsområden

- Bibliotekssamverkan
 - Upprätta ett samarbetsavtal mellan kommunerna i samverkan Bibliotek i Västmanland.
 - Utveckla hållbara strukturer för flytande bestånd, att invånarna i länet kan låna och lämna medier vart de vill.
 - Utveckla hållbara transporter mellan biblioteken i en gemensam mediesamverkan.
 - Utveckla en struktur för gemensam kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte i Bibliotek i Västmanland.
- Folkbibliotekens digitala utveckling.
 - Utveckla arbetet med bibliotekens digitala kompetens.
- Folkbibliotekens kvalitetsarbete
 - Samordning av arbetet med uppföljningsbara lokala biblioteksplaner och löpande nationell samverkan kring kvalitetsarbete tillsammans med Kungliga biblioteket.
- Läs- och litteraturfrämjande verksamhet
 - Utveckla nätverket för samverkan inom läsfrämjande mellan regionen, kommunerna, folkhögskolor, studieförbund, idrottsrörelse, kultur, skola och fritid.
 - Utveckla stöd till nya modeller och metoder för läs- och litteraturfrämjande verksamhet.
 - Utveckla samarbete inom Språkfrö Västmanland för att på sikt etablera ett projekt.
 - Utveckla verksamhet med inspiration och kompetensutveckling till de vuxna som möter och arbetar med barn och unga.
 - Genomföra en kartläggning och inventering av litterära aktörers förutsättningar i Västmanland.
 - Arenor för eget skapande/skrivande för barn och unga.

5.1.1 Bibliotekssamverkan

Samverkansparter

Kommunerna, andra bibliotek i landet med systemet Koha, andra kommuner i landet samt andra regioner som är intresserade av systemet Koha, leverantörer

Delmål

Förvaltning och samarbetsavtal mellan kommunerna

Hållbara strukturer för gemensamt mediebestånd

Gemensamt biblioteksdatasystem

Gemensam webbplats

Gemensam kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte

Aktiviteter

Sammanställa ett förslag med stöd av regionens kompetenser, förankra i kommunerna

Ta fram förslag på hållbar struktur i arbetsgrupp medier

Undersöka transportbehov och eventuellt upphandla för detta

Implementera Koha med utbildning mm

Libris

Studiebesök/användarmöten

Gemensamma låneregler o ersättningar

Upphandla leverantör av wordpresswebb

Grafisk profil

Plattform, Sharepoint (el annat)

Ordna kompetensdagar

Leda arbetsgrupper

Utfall

Ett samverkansavtal mellan kommunerna och regionen för förvaltning av biblioteksdatasystem och webb finns framtaget och ska skrivas under av alla parter. Detta är framtaget i samarbete med alla bibliotekscheferna (=styrgrupp) samt kultur- och fritidscheferna. Dialog har inletts för samverkan med sjukhusbiblioteket.

En arbetsgrupp för mediesamarbete har tagit fram riktlinjer för hur man ska samarbeta kring de numera gemensamma medierna, försök görs också att minska transporter av samma titlar som annars riskerar att skickas fram och tillbaka. Transporterna som alltså går med regionens transporter till vårdcentralerna ska utökas och även gå direkt till biblioteken – "blod & böcker".

Biblioteksdatasystemet Koha har implementerats i alla tio kommunerna, utbildning har skett i varje kommun, med befintliga manualer och i vissa fall genom

studiebesök hos andra. Flera från förvaltningsteamet samt några bibliotekschefer har deltagit i Svenska kohanätverkets användardagar. Bibliotek i Västmanland samverkar med andra kommuner kring utveckling av systemet. Katalogposter tillhandahålls nu genom deltagande i samarbetet kring Libris, en arbetsgrupp har bildats för detta och Västerås tillhandahåller stöd. De framtagna gemensamma lånereglerna samt ersättningsnivåerna har implementerats i samband med driftsättande av Koha.

Regionen har skrivit avtal med webbyrå för utveckling av gemensam webbplats för Bibliotek i Västmanland genom avrop från upphandlat ramavtal. Webbplatsen utvecklas i två steg och kommer att omfatta en webbplats byggd i Wordpress där Koha (katalog och Mina sidor) och andra tjänster som till exempel e-böcker och strömmande film är integrerade.

Grafisk profil för Bibliotek i Västmanland är framtagen och levererad. Den kommer att implementeras stegvis och olika mycket i de olika kommunerna, flera är på gång att beställa bibliotekskort med ny layout.

Samarbetsprojektet är beroende av att kommunikation kan ske på bra sätt. Förutom mejl kan dialog ske via plattformen "Slack" där all personal är välkommen att delta, för hantering av dokument används regionens verktyg Sharepoint. Bibliotekscheferna i styrgruppen har haft ett stort ansvar att föra vidare information, men även inom arbetsgrupperna har varje deltagarna haft ansvar för att kommunicera vidare det som sker till sina kollegor. Bibliotekscheferna har med hjälp av en kommunikationsbyrå genomgått gedigen utbildning i förändringskommunikation, något som varit behövligt, inte minst vid övergång till nytt biblioteksdatasystem.

5.1.2 Folkbibliotekens digitala utveckling

Samverkansparter

Kommunerna, Kungliga biblioteket, regionala biblioteksverksamheter, Bibliotekshögskolan i Borås.

Delmål

Ökad digital delaktighet hos länets invånare.

Högre digital kompetens hos folkbibliotekspersonalen.

Större integritet och säkerhet för folkbibliotekens användare.

Aktiviteter

Anordna kompetensdagar kring digital kompetens om MIK för folkbibliotekspersonal.

Anordna kompetensutveckling inom integritet och säkerhet för folkbibliotekspersonal.

Skapa ett nätverk/nätverksträffar inom digital utveckling för folkbibliotekspersonal.

Etablera Data detox kit som arbetsmetod inom integritet och säkerhet på folkbiblioteken.

Delta i Digitalt först – med användaren i fokus:

- Delta i regionala arbetsgrupper
- Utföra workshops för folkbibliotekspersonal utifrån självskattningstestet om digital kompetens
- Utföra utbildningar i lärplattformen Digiteket för folkbibliotekspersonal
- Skapa ett ledarspår för bibliotekschefer inom digital transformation.

Utfall

Den nationella satsningen Digitalt först – med användaren i fokus fortsätter under 2019 och 2020. Inom ramen för satsningen har Region Västmanland mottagit stöd från Kungliga biblioteket om sammanlagt 440 000 kr. Våren 2019 anställdes en IT-pedagog för att arbeta med satsningen. IT-pedagogen genomförde workshops i sex kommuner utifrån svaren på det självskattningstest som folkbibliotekspersonalen utförde under hösten 2018. IT-pedagogen avslutade sin tjänst i Region Västmanland i september 2019 och därför har workshops inte utförts i resterande kommuner/arbetslag. En ny IT-pedagog har anställts och kommer att fortsätta arbetet med workshops och utbildningar utifrån självskattningstestet och Digiteket under 2020.

På grund av föräldraledighet har det inte funnits möjlighet att delta i regionala arbetsgrupper inom Digitalt först – med användaren i fokus. Plan finns för att kunna genomföra ledarskapsspår för bibliotekschefer under 2020, eventuellt tillsammans med andra regioner.

Inom Digitalt först finns ett Data detox-spår där representanter från andra regionala biblioteksverksamheter arbetar med att göra en översättning av utställningen The Glass Room Experience som är kopplad till metoden Data detox kit. När översättningen är färdig kan utställningen tillsammans med Data detox kit att börja användas som arbetsmetod inom integritet och säkerhet på folkbiblioteken.

Fyra utbildningstillfällen har genomförts inom området digital kompetens och MIK under året:

- Två halvdagarsfördjupningar i digital källkritik med Mikroteket.
- Heldag om informationssökningsprocessen i samarbete med Bibliotekshögskolan i Borås.
- Heldag om digitalt först för barn och unga i Katrineholm tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna i Södermanland och Östergötland.

5.1.3 Folkbibliotekens kvalitetsarbete

Samverkansparter

Kommunerna, Kungliga biblioteket, regionala biblioteksverksamheter.

Delmål

Samordna arbetet med uppföljningsbara kommunala biblioteksplaner.

Samverka nationellt kring folkbibliotekens kvalitetsarbete och biblioteksplaner.

Utveckla användningen av Design thinking för bibliotek som arbetsmetod på folkbiblioteken.

Aktiviteter

Löpande uppföljning av kommunala biblioteksplaner.

Delta i och anordna regionalt deltagande i Träffpunkt biblioteksplaner.

Delta i Föreningen för regional biblioteksverksamhet (FRB).

Delta i Svensk biblioteksförerings expertnätverk för verksamhetsutveckling.

Anordna fortbildning för folkbibliotekspersonal i Design thinking för bibliotek.

Omvärldsbevaka området människocentrerad design.

Utfall

Under hösten gjordes en enkät för att undersöka läget kring kommunernas biblioteksplaner som alla kommuner utom Arboga svarat på. Även är kommunerna i väldigt olika faser i arbetet med biblioteksplanerna. Fyra av nio svarande kommuner har aktuella biblioteksplaner, två har biblioteksplaner som går ut 2019 och fyra kommuner har biblioteksplaner som redan har gått ut. Två av nio svarande, Köping och Västerås, kommer att sakna giltig biblioteksplan 2020. Det innebär bland annat svårigheter med att ansöka om medel från satsningen Stärkta bibliotek, som kräver aktuell biblioteksplan. Flera svarande efterlyser gemensamt arbete kring biblioteksplanerna inför nästa planperiod.

Kungliga biblioteket har anordnat två tillfällen för det nya forumet Träffpunkt biblioteksplaner. Vid det första tillfället deltog intresserade från länet via webbsändning och vid det andra deltog representanter från Region Västmanland på plats i Stockholm. Under hösten har bibliotekscheferna informerats om Träffpunkt biblioteksplaner med förhoppningen att skapa större engagemang i länets kommuner inför 2020.

Genom deltagande i FRB har den regionala biblioteksverksamheten deltagit i strategiskt arbete på nationell nivå och i kontakt med statliga aktörer såsom KB, Kulturrådet och SKR. Deltagande i Svensk biblioteksförerings expertnätverk för verksamhetsutveckling har gett kontakter med bland annat universitetsbibliotek och innehåll kring självorganiserande grupper och UX.

Under 2019 har arbetet med fortbildning och workshops i Design thinking för bibliotek legat på is på grund av föräldraledighet. Möjligheter finns att arbeta vidare med att etablera metoden på folkbiblioteken under 2020.